

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 29 травня 2024 року № 45 (110)

про внесення на розгляд

**Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти
подання про наявність у дисертації кандидата медичних наук Стойки В. І.
«Електрохірургічне лікування кіст печінки (клініко-експериментальне
дослідження)» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без
посилання на джерело (академічного плагіату)**

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) надійшла скарга в електронній формі (реєстр. № 28-АД від 25 вересня 2023 року, далі – скарга) від кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника Смірнова Олега Ювеналійовича щодо виявлення фактів академічного плагіату в захищеній 18 квітня 2017 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 05.600.01 Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова дисертації кандидата медичних наук Стойки Вадима Івановича «Електрохірургічне лікування кіст печінки (клініко-експериментальне дослідження)» (далі – дисертація).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням від 06 жовтня 2023 року № 45 (58) прийняв скаргу до розгляду.

Про прийняття скарги до розгляду Комітетом належним чином були проінформовані Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова як заклад, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня, а також Стойка В. І. Водночас копія скарги оприлюднена на сайті Національного агентства. Після прийняття скарги до розгляду до Національного агентства письмових пояснень та відзивів на скаргу від В. І. Стойки та закладу, у якому відбувався захист дисертації, не надходило.

Відповідно до рішення Комітету від 06 жовтня 2023 року № 45 (58) секретаріат Національного агентства здійснював перевірку викладених у скарзі відомостей.

Уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства 02 квітня 2024 року надав Голові Комітету Звіт перевірки відомостей щодо наявності фактів академічного плагіату в дисертації кандидата медичних наук Стойки В. І. «Електрохірургічне лікування кіст печінки (клініко-експериментальне дослідження)» з результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою

відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання (реєстр. № 28 від 02 квітня 2024 року) (далі – матеріали перевірки).

Згідно з пунктом 14 Порядку Голова Комітету, отримавши від уповноваженого підрозділу секретаріату Національного агентства матеріали перевірки, передає їх протягом сімох робочих днів на ознайомлення членам Комітету та визначає доповідача зі складу Комітету, який не пізніше одного місяця від дня отримання ним матеріалів перевірки подає Голові Комітету мотивований проєкт рішення Комітету.

На підставі наведеного, з метою дотримання вимог пункту 14 Порядку Голова Комітету 11 квітня 2024 року визначив Татарчук Т. Ф. доповідачкою за скаргою. Доповідачка проаналізувала матеріали перевірки та визнала їх достатніми для підготовки проєкту рішення Комітету, який надала 03 травня 2024 року.

За наслідками вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачкою, Комітет дійшов висновку про наявність фактів академічного плагіату у дисертації кандидата медичних наук Стойки В. І. «Електрохірургічне лікування кіст печінки (клініко-експериментальне дослідження)» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело.

Так, у дисертації кандидата медичних наук Стойки В. І. «Електрохірургічне лікування кіст печінки (клініко-експериментальне дослідження)» за допомогою програмного забезпечення, зокрема з використанням функції автоматичного перекладу, виявлено численні текстові збіги з джерелами інших авторів без належних посилань.

Відповідно до результатів проведеної перевірки виявлені численні текстові запозичення без посилання на джерело з дисертації кандидата медичних наук Стукан С. С. «Хірургічне лікування вогнищевих захворювань печінки з використанням аргоноплазмової коагуляції».

Встановлено 110 текстових фрагментів, різних за обсягом – від одного речення/абзацу до кількох аркушів, які є тотожними (у тому числі з незначними змінами) до фрагментів із дисертації Стукана С. С. Із цих текстових фрагментів 10 уривків одночасно є також відтворенням частин спільної публікації: Патоморфологічні зміни у паразитарних та непаразитарних кістах печінки в умовах застосування аргоноплазмової коагуляції / О. Ю. Усенко, В. В. Петрушенко, С. С. Стукан, Д. І. Гребенюк, В. І. Стойка // Вісник морфології. – 2015. – № 2, Т. 21. – С. 519–524, – написання тексту якої та підготовка її до друку, згідно з авторефератом Стукана С. С., є особистим внеском цього дослідника.

Водночас, серед визначених фрагментів запозичень є уривки, що стосуються опису загальноприйнятих морфологічних і статистичних методів дослідження, а саме фрагменти розділів 2.6 (Характеристика морфологічних методів дослідження) і 2.7 (Характеристика методів статистичної обробки, отриманих у ході дослідження даних). При цьому обсяг зазначених текстових

фрагментів є незначним від загальної кількості виявлених запозичень без посилань на джерело.

Крім того, виявлено неідентичність електронного примірника дисертації Стойки В. І., який зберігається у базі академічних текстів НРАТ, її першому примірнику, поданому до спеціалізованої вченої ради ВНМУ, що є порушенням вимог пункту 24 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою КМУ від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами. Встановлені доповнення посилального апарату дисертації, внесені пізніше до електронного примірника дослідження Стойки В. І., свідчать про порушення вимог пункту 17 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою КМУ від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами, згідно яких забороняється усувати недоліки, виявлені у дисертації спеціалізованою вченою радою після прийняття її до захисту.

Комітет бере до уваги, що відповідно до пункту 38 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, особа, якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Відповідно до Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 № 1059, чинного на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Стойці В. І., якщо рада встановила, що здобувач використав ідеї та розробки, текстові запозичення, наукові результати та матеріали інших авторів без посилання на джерело, то рада знімає дисертацію з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту (пункт 4.7). Виявлення в дисертації, авторові якої вже видано диплом доктора чи кандидата наук, текстових запозичень без посилання на джерело, є підставою для прийняття рішення про позбавлення його наукового ступеня.

Згідно із пунктом 1.3. Основних вимог до дисертацій та авторефератів дисертацій (далі – Основні вимоги), затверджених наказом Вищої атестаційної комісії України від 21 березня 1997 року № 121 «Про запровадження переліків та форм документів, що використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників», при написанні дисертації здобувач повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

Пунктом 4.6. Основних вимог, зокрема, передбачено, що при написанні дисертації здобувач повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в дисертації, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена дисертація. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити

достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в дисертації.

Згідно із пунктом 9 Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерством освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, у разі використання наукових результатів, ідей, публікацій та інших матеріалів інших авторів у тексті дисертації обов'язково повинні бути посилання на публікації цих авторів. Фрагменти оприлюднених (опублікованих) текстів інших авторів (цитати) можуть включатися до дисертації виключно із посиланням на джерело (крім фрагментів, які не несуть самостійного змістовного навантаження).

Таким чином, виявлення в дисертації, авторів якої вже видано диплом кандидата наук, порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело, відповідно до пункту 40 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, є підставою для подання звернення Національного агентства до МОН про позбавлення наукового ступеня.

При цьому частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту», визначено, що академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Отже, порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело в дисертації, чинних на момент прийняття рішення МОН про видачу диплома кандидата медичних наук Стойці В.І., відповідає за змістом дефініції академічного плагіату, закріпленою частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту», який набрав чинності 28 вересня 2017 року, тобто після прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплому.

Відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 38-41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, пунктів 17-22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із

забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року), з урахуванням пункту 14 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою від 24 липня 2013 р. № 567, чинного на момент видачі відповідного диплома Стойки В. І., Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації кандидата медичних наук Стойки В. І. «Електрохірургічне лікування кіст печінки (клініко-експериментальне дослідження)» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату).

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ